

Pas op voor valkuilen

Bert Griffioen

Heesters en vaste planten zijn op dezelfde dag geplant, mei 2010. Waar zit het onderhoud?

Een duurzame beplanting: zeventig procent van het welslagen zit in de grond

Aan het begin en einde van Het geluid van Groen (2) komen gelukkig vaste planten voorbij, de groep die momenteel snel aan populariteit wint en kans ziet een weg te wijzen van lichtgroen-middengroen-donkergroen naar meer variatie. Dit commentaar gaat in op de stand van zaken rond dit onderdeel van de beplanting van de openbare ruimte.

De redactie van Groen vroeg Bert Griffioen om een reactie op het tweede artikel in de reeks Het geluid van Groen. Het artikel van Gerrit van Oosterom beschrijft in grote stappen de ontwikkelingen van Groen en het groen over de afgelopen zeventig jaar. Hoe is de stand van zaken rond de beplanting van de openbare ruimte nu?

Bert Griffioen (56) is zijn leven lang vasteplantenkweker. Zijn bedrijf heeft twee afdelingen, waarvan de een zich bezighoudt met het leveren aan tuincentra in binnen- en buitenland, de andere is gespecialiseerd in openbaar groenprojecten met vaste planten. Beide activiteiten kenmerken zich door een conceptmatige aanpak, waarbij de klant of opdrachtgever zoveel mogelijk wordt ontzorgd.

Een voorbeeld van slechte voorbereiding van de grond. Bouwpuin en wortelonkruid zijn niet verwijderd en, gezien de hoeveelheid water op het vak, is er sprake van een storende laag. Deze beplanting is hoogstwaarschijnlijk op voorhand verloren.

Vaste planten hebben het, sinds einde jaren zeventig en tot enkele jaren geleden, niet eenvoudig gehad. Een enkele beheerder durfde nog te experimenteren, maar liep vaak stuk op de kosten.

Het gebruik beperkte zich, ruwweg, tot Vinca minor en Pachysandra, in feite heesters, samen met Waldsteinia en Alchemilla en later wat roodbladige Heuchera.

Trage dichtgroei, onmogelijk te schoffelen en veel uitval waren de gehoorde klachten. Waarom duurde het zo lang alvorens vaste planten weer in beeld kwamen?

Het artikel volgend kwam dit niet door Groen, de vaste planten worden graag ontvangen, maar hebben zichzelf moeten uitnodigen. Misschien was het wel als volgt.

VEEL VASTE PLANTEN ZIJN ONGESCHIKT

Eenmaal per tien jaar mochten vaste planten zich ruimschoots laten zien, op de Floriade, waar de Vereniging van Vasteplantenkwekers telkens de hoogste waardering behaalde en veel ontwerpers met verrassende combinaties de show stalen. Wie herinnert zich niet de laatste aflevering in 2002,

met de combinaties van grassen met andere vaste planten of de rozentuin met vaste planten bovenaan het talud waar de kwekers hun presentatie hadden?

Wellicht heeft dit de waakvlam brandende gehouden, tot rond 2002 een langzame, maar zekere revival begon.

Natuurlijk met fouten, want veel van het gekweekte vaste plantensortiment is ongeschikt voor de openbare ruimte. De reden is eenvoudig. De grootste aantallen vaste planten worden verkocht op tuincentra waar andere eisen gelden: bloeiend aan te bieden, kort op de pot en gemakkelijk te onderhouden op het schap. Een ander pakket dan voor de openbare ruimte, waar strooizout, loslopende honden, betreding en winterbeeld belangrijk zijn.

Door publicaties, bezoeken aan beurzen en kwekers raken ontwerpers geïnspireerd door 'sortimentsvernieuwing', helaas vaak zonder zich af te vragen of de planten ook voldoen aan de, wat genoemd zou moeten worden, 'mechanische eisen' van de openbare ruimte.

Voor een duurzame beplanting, dus langlevend, zouden we heel kritisch moeten zijn op dit type eigenschappen: kortlevende soorten, zoals veel van de nieuwe Echinacae of Heuchera, soorten die de hitte van asfalt of beton slecht verdragen, soorten die zo radicaal afsterven dat de voorbijganger ze niet ziet staan, soorten die na het eerste jaar veel forser uitgroeien, soorten die breekbaar en daardoor fragiel zijn, soorten die op een daksubstraat vanwege de bouw van hun wortelgestel zich niet kunnen ontwikkelen.

In de praktijk lijken, als je beplantingslijsten ziet, die overwegingen niet vaak gemaakt te worden. Te-

Vaste planten in het openbaar groen volgens het systeem Griffioen.

genvallers zijn daarom voorspelbaar. Sortimenten die het prachtig zullen doen in de rotstuijn achter te keukendeur, maar na slechts eenmaal bloeien al grotendeels afsterven. Akeleien die bijna altijd door de rupsen opgevreten worden, grassen die zeker na twee of drie jaar zichzelf dood groeien, Papavers die na de bloei in zomerrust gaan en langer lelijk dan mooi zijn, Astrantia die in de volle zon in augustus verdort of Lupinus die het meestal maar een jaar uitzingt. Heel mooi geaderde bloemen van Geraniums, maar van een zwak groeiende variëteit, zullen vanuit de auto of op de fiets totaal niet worden waargenomen.

BEPERKING?

Betekent dit een beperking van het sortiment, een Lijst zoals DE lijst? Dat zou enerzijds verstandig zijn in deze fase, waarin beheerders het vertrouwen in vaste planten beginnen terug krijgen en experimenten beter achterwege gelaten kunnen worden, anderzijds ontstaat dan een nieuw gevaar van eenvormigheid.

Interessant zijn dus, dankzij het enorme sortiment, de verschillende insteken die gekozen worden, van hoogwaardig ontworpen beplantingen met een topniveau aan onderhoud tot bewust eenvoudige schema's die functioneel kleur brengen, maar uitblinken in extreem lage kosten van beheer.

Een lijst is maar een lijst, want er zijn andere criteria die een succesvolle beplanting bepalen. Zeventig procent van het welslagen zit in de grond, wordt wel gezegd; een onderbelicht aspect. Niet zelden is bij een mislukte beplanting met vaste planten er met het sortiment niets aan de hand, maar is de bodem totaal niet voorbereid. Het wer-

ken met een lijst geeft dus geen enkele garantie. De functie van de kweker moet daarom in ere hersteld worden, niet zozeer als producent, maar als kenner en 'plantdeskundige' die zijn kennis ziet ingezet.

Prachtig zoals Broerse het verwoordt, als hij zich afvraagt of we het gehele palet niet zullen gebruiken. De verleiding is groot, maar de valkuilen zijn diep. De taak aan Groen om de nieuwe richting naar kleur waar te nemen, van commentaar te voorzien en als fenomeen te volgen. Het gebruik van vaste planten zal dan in de geschiedenis van Groen gemarkeerd worden als de vernieuwende beweging die het verdient te zijn.

Deze beplanting is 16 maanden oud (foto: Henk Dijkman, Terra Architectura).

Simpel en doeltreffend: vier maanden na het planten.

